

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Марияна Николова Стамова,
Институт за балканистика с Център по тракология, БАН

Относно: Дисертационен труд на тема „Времевият и идеологическият обхват на разказите и новелите на Исмаил Кадаре“ на Джевахире Милаку, докторант на самостоятелна подготовка за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология – Литература на народите на Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия (Албанска литература)

Представеният от Джевахире Милаку дисертационен труд е посветен на много интересна тема, свързана с творчеството на популярния албански писател Исмаил Кадаре. Темата на изследването на Милаку представлява несъмнен интерес както за българската и балканската, така убедено бих казала и за световната литература. Изследваният проблем е дисертабилен като за тази цел Милаку анализира голям брой от произведенията на световно признатия албански автор Исмаил Кадаре, и освен това тя е използвала и значителна литература по въпроса.

Работата на Джевахире Милаку се отличава със сравнително добре подбрана тематична структура, като освен основният акцент с разглеждането и анализирането на разказите и новелите на Исмаил Кадаре от гледна точка на националното литературно развитие, в дисертацията е показан принос на чуждите автори във връзка с творчеството на Исмаил Кадаре и албанската литература като цяло. С използването на аналитично-тематичния подход, авторката убедително излага своите цели и задачи.

Самата дисертация е в обем от 220 страници, като изложението е разпределено в увод, пет глави, заключение, резултати, научен принос и библиография. Тази структура има своята логика, тъй като в увода се залага общия фон с целите, задачите и методологията на дисертационния труд, в който се разглеждат произведенията и идеите на Исмаил Кадаре.

Дисертационният труд започва с увод от 10 страници в който се посочват основните цели като, а именно да се покаже значението на разказите и новелите във времето и мястото, когато и където са издадени, след това тяхното съдържателно послание и тематичната роля или функция, която Исмаил Кадаре третира посредством тези литературни жанрове, с обширен анализ на литературните и съдържателните различия. Задачите които си поставя Милаку до голяма степен са сходни с целите на

изследването и те са реализирани в последващите глави на дисертацията. Разнообразната методология на работа, но и други действащи методи, които тя прилага правят възможно темата да се изследва колкото се може по-всеобхватно.

Първа глава на дисертационния труд (25 с.) основно е теоретична и опознавателна. В нея анализът на Джевахире Милаку се съсредоточава върху теоретичните понятия като романтизъм, постмодернизъм и др., както и върху приносът на Исмаил Кадаре за развитието на разказите и новелите като основен литературен жанр в Албания. В главата специално място е отделено на живота на Кадаре и неговата принадлежност към периода именно на постмодернизма.

Във втора глава, най-голямата в дисертацията (65 с.), Джевахире Милаку проследява и детайлно изследва разказите и новелите на Исмаил Кадаре както от времеви аспект, но и от страна на наративната идеология или още идеи. Тук трябва да се отбележи, че в много от разказите и новелите и в цялото творчество на Кадаре, които Милаку анализира като водеща линия е изведена историческата тематика с централен мотив за съпротивата, за времето като връщане назад в историята и др.

Основният литературен анализ в трета глава (23 с.) е свързан с предизвикателството пред Джевахире Милаку да разкрие и представи пред читателя феномените време и пространство в творчеството на Исмаил Кадаре, както и приликите и разликите между неговите разкази и новели. Друг важен акцент който поставя в тази глава Милаку е преводът на творчеството на Исмаил Кадаре и неговото значение върху цялостното развитие на албанската литература.

Четвърта глава (41 с.) Джевахире Милаку посвещава на изследвателската работа относно представянето на албанската литература по света от Исмаил Кадаре, с цел по-голямото запознаване с нея. Тя обръща специално внимание и върху разликите и приликите между баладите на Балканите като за тази своя цел прави един сравнителен анализ на албанските балади с тези на съседните народи.

И накрая в последната пета глава на дисертацията (17 с.) като предмет на изследване Милаку представя митовете и образите от митологията, които заемат важно място в разказите на Исмаил Кадаре и неговото литературно творчество през годините.

Добро впечатление прави заключението на дисертацията (10 с.) в което кратко и ясно Джевахире Милаку прави аргументирани и стойностни изводи относно постигнатите научни резултати от своята изследователска работа.

Заедно с задълбочения литературен преглед и анализ на разказите и новелите на Исмаил Кадаре в дисертационната разработка, обобщените резултати и литературата в нейния край, придават допълнителна прегледност и тежест на работата на автора.

В дисертационния труд на Джевахире Милаку могат да се очертая следните приноси моменти и положителни страни:

- на първо място трябва да се акцентира на факта, че Джевахире Милаку съумява да разгледа и сравни всички литературни периоди като се започне от историческия и се стигне до модерния, които са засегнати в творчеството на Исмаил Кадаре като с това трудът придобива един цялостен обхват и завършеност;

- научният труд се базира на широка и всеобхватна гама от различни методологически подходи за изследване на тази тема като: литературен и идеологически анализ, времеви, контрастивен, стилистичен и теоретичен анализ;

- Милаку съумява успешно да направи един многоизмерен изследователски анализ на различните литературни жанрове с които борави в своето творчество Исмаил Кадаре – от поезията, прозата, романа, с акцент и обстоен преглед на разказите и новелите му, с което показва добро и задълбочено познаване на неговото творчество;

- безспорно един от най-съществените приноси моменти в изследването е запознаването от страна на Милаку с неизследвани досега елементи в творчеството на Исмаил Кадаре като времеви и идеологическия, свързани както с времето в което той твори, така и с времето като връщане назад в историята и неговата идеология/идеи;

- изследването е обогатено значително с анализът за ролята на преводите на произведенията на Исмаил Кадаре, които са на над 45 езика, като Милаку не е пропуснала да отдели внимание на преводите му в България, които играят важна роля за обстойното запознаване с него и албанската литература сред българския читател.

Към дисертационния труд, могат да бъдат отправени и някои бележки и препоръки, които биха били само от полза от по-нататъшната научна работа на Джевахире Милаку с оглед публикуването на изключително интересната ѝ работа:

- в самото начало и като първо бих препоръчала заглавието на дисертационния труд да се прецизира и избистри в посока на термините като идеология и идеи;

- в структурата на труда да се акцентира на самата изследвана проблематика с оглед фокусирането на големия проблем на дисертацията;

- препоръчвам да се поставят заглавия на отделните глави за да се фиксира вниманието на читателя върху проблемите и за по-голяма яснота и прегледност;

– в главата с изброените заглавия препоръката ми е да не се разглежда произведение по произведение, а как поставеният проблем присъства в тези произведения в по-кратките форми и в по-дългите форми, т.е. заглавията на новелите и разказите да не бъдат като параграфи, а да се обхванат отделните проблеми (времеви и идейни) било в разказите, било в новелите;

– главата с параграфа за ролята на преводите може да се използва в по-голямата преводна рецепция на Исмаил Кадаре (да се види и цитира изданието на Института по литература към БАН от 2004 г. „Преводна рецепция на Европейските литератури в България. Т. 6: Балкански литератури“);

И накрая бих препоръчала в литературата да се добавят следните заглавия: книгата на академик Катица Кюлавкова от МАНИ – „Балкански наративи“, която през 2019 г. е преведена на български език, в която е направен задълбочен анализ на някои общобалкански балади като за мъртвия брат, за Дойчина и др. (Кюлавкова, Катица. Балкански наративи. С.: Скайуей Пъбликейшънс, 2019), както и книгата Български народни песни. Братя Миладинови. Фототипно издание, С.: Наука и изкуство, 1981.

Искам да подчертая още веднъж, че направените препоръки имат за цел само да повишат научноизследователската стойност на обсъждания дисертационен труд с оглед неговото издаване като отделна книга по тази токова интересна проблематика.

Накрая искам да изразя положителната си оценка за работата на Джевахире Милаку. Тя е реализирала всички поставени научно-изследователски цели, изразила е собствената си позиция по изследваните въпроси и е направила задълбочени и аргументирани изводи. Освен това, Милаку има и необходимият брой от четири публикации в научни издания, в нейният случай и повече (пет свързани с въпросите от литература и три с езика) по темата на дисертацията и може да се яви на защита.

Като заключение искам да подчертая, че дисертационният труд на Джевахире Милаку е задълбочено и приносно научно изследване, което ми позволява с пълна убеденост да препоръчам на уважаемото Научно жури да ѝ присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология – Литература на народите на Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия (албанска литература).

София, 04.12.2019 г.

Член на научното жури:

(Доц. д-р Марияна Стамова)